

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Václav Klaus: Jak rozumět izraelsko-americkému útoku na Írán a vůbec krizi na Blízkém východě?

Jiří Weigl: Stále jsme mistry světa – v sebeobelhávání

Ivo Strejček: Ted', nebo nikdy! A dál bude co?

Ladislav Jaki: Na parlamentáře se nestřílí

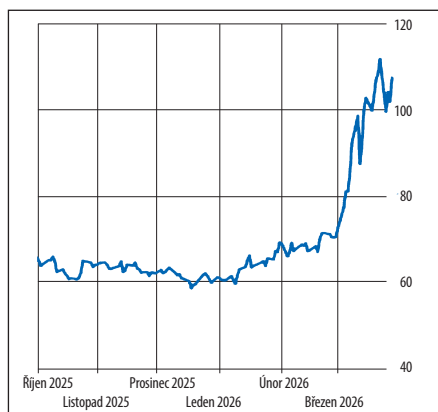
Václav Klaus: Útok na neziskovky je bezvadný. Nad Havlem jsme vyhráli, pak jsme ale ustoupili z pozic

Ladislav Henek: Hrobař Německa Friedrich Merz

Jan Fiala: Demonstrace pro demonstraci

BŘEZNOVÝ GRAF IVK

Vývoj ceny ropy Brent (USD/barel)

Zdroj: Trading Economics (data ICE Brent Crude Oil Futures)

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 15/29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz
IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 30. 3. 2026

Jak rozumět izraelsko-americkému útoku na Írán a vůbec krizi na Blízkém východě?

Václav Klaus

Fanoušci Netanyahua v posledních hodinách a dnech jistě tleskají a nevdají jim děsivé obrázky trpících dětí a hromady mrtvol v Gaze a jižním Libanonu, kavárenští mudrcové a mudrlanti se naopak křížují a nařikají nad porušováním základních lidských práv, nad pošlapáváním slušnosti, morálky a rozumu a nad opouštěním – všeobecně uznávanými pravidly svázaného – světového řádu.

Trochu komplikovanější to mají ti, kteří vzývají Donalda Trumpa. Ti věřili, že Trump dnešní svět změní, že jím zatřese a přivede k realismu, k „normálním“ poměrům a k odstředění ideologií na vedlejší kolej. Mýlili se. Zapomněli na americkou domácí politiku. Věřili, že se Trump při svém prvním volebním období poučil a že se ve svém druhém volebním období nenechá pohltit establishmentem „Deep State“ a že bude dělat politiku svou, ne politiku jiných.

Deep State se potlačit nedal, i když to určitou dobu vypadalo nadějně.

Deep State se potlačit nedal, i když to určitou dobu vypadalo nadějně. Nedávné vytlačení viceprezidenta Vance na okraj a vzešup neoconu Rubia je pro každého, kdo má oči otevřené, rozbřeskem. Dlouho se mi zdálo, že je to osudové jen pro vývoj na Ukrajině, kterou – jak dnes vidíme – Trump víceméně přenechal Macronovi, Merzovi a Starmerovi (a v tomto smyslu i naší bývalé Fialově vládě a našemu dnešnímu prezidentovi), ale v posledních dvou týdnech vidíme, že tentýž posun nastal i na Blízkém východě.

Netanyahuovi se podařilo vlákat Trumpa do zbytečného dobrodružství v Íránu (který pro USA sám o sobě žádnou hrozbou nebyl) a do války, která nebude krátká. Jedná

se o více než devadesátimilionovou, v podstatě konsolidovanou zemi. Írán není žádná Grenada, kterou tak mediálně triumfálně úspěšně dobyl Ronald Reagan.

Netanyahuovi se podařilo vlákat Trumpa do zbytečného dobrodružství v Íránu.

Trump hraje bezprostředně a přímo, bez skrupulí a bez jakýchkoli ohledů, kartu obháje zájmů jedné supervelmoci. A jak říká Roger Köppel, „je mu jedno, co si o něm lidé myslí“. Podle švýcarského týdeníku Die Weltwoche při společné tiskové konferenci Trumpa s nově zvoleným starostou New Yorku Mamdanim dostal Mamdani otázku, zda i nadále považuje Trumpa za fašistu, což byl jeho známý výrok. Než stačil odpovědět, volal na něho vedle stojící Trump: „Řekněte, že ano. Mně to nevdá.“ Přiznejme si, že Trumpovo „America first“ je nahlas ▶

EDITORIAL

Válka v Íránu. Nejaktuálnější konflikt této doby, který už pociťujeme na svých výdajích, je velkým tématem březnového Newsletteru. Nejde však jen o paliva: zdražuje doprava zboží, roste tlak na ceny potravin i průmyslových vstupů. Česká republika na to doplácí dvojnásobně – jako průmyslová země citlivá na ceny energií i jako exportní ekonomika závislá na plynulém obchodu. Hovoří se také o riziku nové mohutné migrační vlny. Jako o zbytečném dobrodružství Donalda Trumpa o něm píše ve svém úvodníku Václav Klaus. Rozebírají ho také Ivo Strejček a Ladislav Jaki. Dlouhodobou českou realitu poté zmiňuje Jiří Weigl: „Je to asi nejcharakterističtější špatná česká vlastnost – lhat si sami o sobě neustále různé pěkné věci, moc tomu sice nevěřit, ale vychytrale z toho těžit.“ Další materiály se věnují Německu a podivné demonstraci „chvilkařů“ na Letné.

Ladislav Henek

vyslovené to, co Amerika dělala a myslela si vždycky. Jenom ne s takovou upřímnou otevřeností.

Dnešní iránská a blízkovýchodní krize ukazují pravdu. Ukazují, kde jsou skutečné zájmy a jaké jsou. Ukazují, že všechny mezinárodní dohody a pravidla jsou výrazem rozložení sil v momentu jejich podpisu a že se tyto dohody házejí do koše, když se rozložení sil změní. Československá zkušenost z Mnichova snad u nás není zapomenuta.

Kdo to nechce pochopit, jsou Evropané. A zejména Evropská unie a její dnešní političtí představitelé. Ti chtějí návrat – v přeneseném slova smyslu – do Evropy počátku září 1938, kdy si hrozbu války nikdo nechtěl

připustit. Aby pak koncem září stejného roku zcela otočili a aby uvěřili asi i ti, kteří v Mnichově seděli a jednali, tomu, že podpisem Mnichovské dohody odvrátili válku. Stefan Zweig ve své úžasné knize Svět včerejška, kterou často cituji, popisuje, jak se lidé po Mnichovu – s květinami v klopách – na ulicích v Evropě objímali.

Trump žádné velkolepé teorie a názory nemá.

Přinese útok na Írán procitnutí? Uvědomí si všichni i u nás, že Putinův útok na Ukrajinu v únoru 2022 nebyl ničím jiným než Trum-pův (a Netanyahuův) útok na Írán? Vyvodíme z toho patřičné důsledky? Pochopíme,

že zájmy velmocí a tzv. zóny vlivu jsou významnější než řečnění v OSN?

Podle dosavadního vývoje a všech dosavadních náznaků, záměrů a plánů zájmy Putina mimo hranice původního SSSR nesa-hají (a už vůbec ne až k nám do Prahy). Chovejme se podle toho. Připusťme, že Trump žádné velkolepé teorie a názory nemá a že mu opravdu jde jen a jediné o jeho „make America great again“. A že je mu Evropa do značné míry lhostejná, i když si dvě své manželky vybral právě v Evropě.

*Publikováno v MF Dnes pod názvem „Procitne konečně Evropa po útoku Trum-pa na Írán?“
20. 3. 2026*

Stále jsme mistry světa – v sebeobelhávání

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Je to asi nejcharakterističtější špatná česká vlastnost – lhát si sami o sobě neustále různé pěkné věci, moc tomu sice nevěřit, ale vychytrale z toho těžit.

Tak například už v době národního obrození jsme si vytvořili příběh o Němci utlačovaném holubičím národě a podepřeli to falešnými rukopisy. Naši předkové tomu rádi uvěřili a vytvořili kolem tohoto vymyšleného příběhu moderní český národ, který už potom žádné zbožné lži nepotřeboval, protože byl stejně svébytný a životaschopný jako ostatní národy. Z nějakých důvodů však o sobě stále pochybuje, svou identitu a později státnost nepovažuje za samozřejmé, a tak se stále opájí na jedné straně zbožnými lžemi a na straně druhé marným spoléháním na mocné spojení. Velkolepé příběhy skrývají typickou malichernou rozhádanost a malou schopnost táhnout za jeden provaz. Příkladů lze uvést mnoho.

Velkolepé příběhy skrývají typickou malichernou rozhádanost a malou schopnost táhnout za jeden provaz.

Tak například milion českých vojáků věrně bojoval v první světové válce za císaře pána, legionářů bylo pár desítek tisíc, ale my byli váleční vítězové, na rozdíl od poražených našich tehdejších německých a maďarských spoluobčanů. Dodnes se opájíme mýty o první republice, Masarykovi, úžasné demokracii a světové vyspělosti naší tehdejší země. Nikoho ani nenapadne zapochybovat, proč se po dvaceti letech rozsykala jako domeček z ka-

ret. Mohl za to prý Beneš, který nás hrdiny nenechal bojovat, mohli za to západní spojenci, kteří kvůli naší zemi nechtěli jít do nové světové války. Tu jsme okupováni v závětrí přežili a opět patřili k vítězům. Zrádní české Němce jsme odsunuli a připravili o majetek, ale dnes patří k dobrému tónu toho akademicky litovat a vinit z toho Beneše a komunisty.

Z bahna komunismu jsme se vyhrabali poměrně rychle a úspěšně.

Ti prý mohli i za 40 let úpadku v éře komunistické totality. Volby v roce 1946 a masová podpora KSČ až do druhé poloviny 50. let jako by nebyly. Zapříčinil to únorový puč, Stalina a tak. My jsme naopak vynalezli v roce 1968 politické perpetuum mobile – demokratický socialismus s lidskou tvář. Už nám ho všichni ve světě začínali závidět, kdy vtom přijely 21. srpna ruské tanky a nebylo z toho nic. Naštěstí jsme byli v éře normalizace všichni tak nějak ve třetím odboji, disidenti atd., s 1,5 milionu členů KSČ drtí-vá většina národa neměla nic společného. A tak mohl přijít slavný 17. listopad 1989, kdy prý studenti a disidenti v čele s Havlem svrhli komunistickou totalitu, která už byla sice všude kolem svržena, ale my to zase udělali sametovým způsobem, který obdivoval celý svět.

Všechno nakonec dobře dopadlo, z bahna komunismu jsme se vyhrabali poměrně rychle a úspěšně. Celý svět nám záviděl Havla, ale nejsme schopni říci za co, protože současně při tom prý platí, že se prý v éře, kdy on prezidentoval, všechno rozkradlo. Ale za to, stejně jako za všechno ostatní špatné, mohl a může Klaus, jehož největším zločinem je, že mívá pravdu a na jeho slova bohužel dochází.

Milosrdné lhaní si do kapsy, snadný život za cizí peníze, nafoukanost doma a servilita venku, které se u nás pro mnohé staly

zvykem, bohužel ale nejsou „udržitelným“ receptem na dlouhodobou prosperitu. Obzvláště ne ve světě, který se po 35 letech dramaticky mění. Většina národa to cítí, dosud privilegovaná menšina nikoliv. Pro ni se hrouť svět, a tak se pokouší znovu v duchu tradice utíkat se k falešnému obrazu skutečnosti.

Většina občanů změnu poměrů kolem sebe realisticky vnímá a ve volbách rozhodli o politické změně. Elita to nechápe. Tvrdá opoziční práce jejich stranických reprezentantů v parlamentu neláká. Demokracie, o níž stále mluví, jim nestačí. Oni sní o revoluci, o návratu listopadu 1989 – demonstrace, Letná, umělci a svědomí národa. To se jim honí v hlavě.

Většina občanů změnu poměrů kolem sebe realisticky vnímá.

A tak tu máme novou Letnou, opoziční demonstraci, ale nějak nevíme proč. Vznikl z toho absurdní bizár, kdy 200 000 lidí demonstrovuje prý za to, aby jim vláda nebrala placení rozhlasových a televizních poplatků, aby vydávala více peněz na zbrojení pro válku s Ruskem, aby neziskové organizace mohly tajit financování z ciziny a abychom prý stále směřovali na Západ a nikoliv na Východ. Jsou-li tohle hlavní problémy naší země, máme se opravdu dobře.

Nikdo sice není schopen říci, jak si demonstranti tu budoucí válku s Ruskem v současných světových poměrech představují, jak má ono požadované zbrojení vypadat a už vůbec nikdo netuší, co se myslí tím vysněným Západem. Je to Brusel, který Evropu přivedl svou politikou k nezadržitelnému úpadku, nebo je snad ideálem demonstrantů agresivní Trumpova Amerika, která se Evropě vzdaluje? Zatím se zdá, že pro demonstrovající opozici je hlavním ideálem Ukrajina, ale ta je přece na Východě.

Milióny českých občanů mají dost tendenční propagandy, která se na ně line z tzv. veřejnoprávních médií, která si zprivatizovali jejich progresivističtí zaměstnanci. Narcistní fosilie Václav Moravec, který 21 let okupoval hlavní politický debatní pořad veřejnoprávní televize, je symbolem neudržitelosti poměrů v těchto institucích. Samotné převedení financování na rozpočet nic neřeší. Buď zásadní změny fungování, nebo dobrovolný příspěvek, tak zní požadavek nespokojených voličů. Pak by se situace rychle vyřešila sama.

O tom, že je nutné přestat s praxí, kdy progresivistické neziskové organizace financované ze zahraničí obsadí státní instituce, rozhodují o obsahu výuky ve školách a znění přijímaných zákonů, asi kromě demonstrantů pochybuje málokdo. Desítky filmů, které se točí za veřejné peníze a nikdo na ně nechodí, věda produkující malé, nebo pochybné výsledky, to jsou příklady notorického plýtvání, které mají nejhlasitější obhájce, kteří z tribuny na demonstraci hájí především své vlastní parciální zájmy.

Nenechme se obelhávat výkřiky obhájců neudržitelných poměrů. Svět se prudce mění,

žádné zbožné lži nám už nepomohou. Válkám se hledme vyhýbat a nedělejme si iluze o spojencích. V kritické chvíli bude záležet pouze na nás samotných. Dvě světové katastrofy jsme se štěstím přežili, ta třetí by byla asi konečná. Pořídít pět nesmyslných tanků nebo letadel navíc žádný problém neřeší. Dobré vztahy se sousedy, rozumné vztahy s velmocemi a doma více a svobodně pracovat a méně spoléhat na cizí dotace, to je cesta k přežití v současném složitém světě. Obelhávat sami sebe a rozeštvát se na demonstracích nám nepomůže v ničem.

23. 3. 2026

Ted', nebo nikdy! A dál bude co?

Ivo Strejček

člen správní rady IVK

„Prezident Trump měl pocit, že Írán zaútočí na USA,“ sdělila tisková mluvčí Bílého domu Leavittová, když oznamovala začátek izraelsko-americké války s Íránem.

„Mít pocit“ ale nemělo nic společného s včasným a zodpovědným varováním amerických tajných služeb. Jak čas běží, ukazuje se, že žádné varovné informace zřejmě neexistovaly. Potvrdil to šéf Národního protiteroristického centra Joe Kent a na protest proti Trumpově válečnému postupu okamžitě rezignoval. Potvrdila to i šéfka amerických zpravodajských služeb Gabbardová, která – v rozporu s Trumpem, Netanjahuem i Rubiem – řekla, že „iránský jaderný program byl před osmi měsíci americkým bombardováním zásadně destruován a Íránci se v něm od té doby ani nepokusili pokračovat“. Přesto izraelsko-americká válka probíhá s tak děsivou každodenní intenzitou bez ohledu na regionální i celosvětové důsledky, že jedinou možnou odpovědí na otázku „proč tomu tak je“ se zdá být, „protože teď, nebo nikdy“.

Před dnešní válkou se už Írán nacházel na cestě k umírněnějšímu režimu.

Kromě cíle zabavit íránský obohacený uran jsme také od začátku války slyšeli, že dalším válečným cílem Američanů a Izraelců měla být změna íránského režimu. Pokud Američané uvěřili informacím (od Izraelců?), že íránský lid jen čeká na příležitost, jak svrhnout teokratický režim, a je připraven pustit se do budování demokratického státu, dopustili se ohromné chyby.

Před pár dny přinesl deník The New York Times, obvykle vytěžující informace svých zdrojů zevnitř tajných služeb, rozsáhlou

analýzu, která tvrdí, že před dnešní válkou se už Írán nacházel na cestě k umírněnějšímu režimu. Stárnoucí ajatolláh Alí Chamenejí, vědom si již jen omezeného počtu let svého života, prý proto svým poradcům sdělil tři jména svých možných nástupců. Jeho syn Modžtaba mezi nimi nebyl, neboť prý je, podle slov svého otce, příliš „tvrdý“. Krátkozraké izraelské bombardování íránských lidských politických a vojenských cílů proto dosáhlo pravého opaku – udělalo z Modžtaby, těsně navázaného na Íránské revoluční gardy, duchovního vůdce země i proti vůli svého otce.

Trump slíbil svým voličům, že nezačne žádnou válku.

Před pár dny jsme se dozvěděli, že Izraelci zabili Aliho Laridžáního. Ten byl považován nejen za jednoho z nejmocnějších mužů v zemi, ale především za nejvýznamnější postavu „umírněných“, kteří prý hledali cestu ke spolupráci s Američany dávno před válkou (Íránskými revolučními gardami údajně považován za hlavu přípravy protistátního „puče“). Nelze uvěřit, že to izraelské a americké zpravodajské služby nevěděly, když to ví jeden z hlavních amerických deníků.

Spor mezi tvrdou íránskou linií odmítající jakékoli vnitřní i vnější výzvy ke změně režimu a tamními umírněnými vyřešili Izraelci tradičně. Chladnokrevně pobili a zdecimovali rozhodující vedení Íránu až do té míry, že dnes vůbec není jasné, s kým snad případně vyjednávat. Důsledek strategie „teď, nebo nikdy“.

„Teď, nebo nikdy“ je také jedinou možnou odpovědí na nepochopitelné a iracionální izraelské bombardování íránských plynových polí. Ač izraelský web Times of Israel tvrdí, že „tento útok byl s Američany předem konzultován a jimi i schválen“, Trump něco podobného odmítl. Íránská odveta byla, bohužel pochopitelně, vedena na ropná pole, rafinerie a zásobníky ropy a plynu států Perského zálivu, ve kterých mají Ame-

ričané vojenské základny. Hospodářské důsledky jsou katastrofální!

Američané se nechali nesmyslně zatáhnout do blízkovýchodního konfliktu.

Když se americké vojenské síly blížily k Perskému zálivu a Trump teprve zvažoval útok na Írán, íránské vedení předem a jasně varovalo státy Blízkého východu a své největší světové odběratele ropy a plynu, že v případě amerického útoku Írán uzavře Hormuzský průliv. Izrael přesvědčil Američany (důkazy o tom, že finálním hybatelem byl Netanjahu, jsou v amerických médiích předkládány už bez obalu), aby společně na Írán zaútočili. Írán v odpovědi splnil svoji temnou hrozbu, uzavřel Hormuzský průliv a zlé důsledky vidíme po celém světě. Vše postrádá jakoukoli racionální úvahu kromě (jedině pro Izrael výhodného) „teď, nebo nikdy“.

Trump slíbil svým voličům, že nezačne žádnou válku a „války bude ukončovat“. Bylo to velmi nadějně. S nástupem Trumpa jsme i my uvěřili, že ukončení rusko-ukrajinské války bude jeho zahraničněpolitickou prioritou. Válka na Ukrajině ale běží se stejnou intenzitou jako předtím – Rusové bombardují Ukrajinu a Ukrajina bombarduje Rusko. Dodávky ruského plynu do Evropy jsou zastaveny, ruská ropa přes Ukrajinu neteče (proč, to možná nejlépe vědí sami Ukrajinci). „Ukrajina“ byla odsunuta na vedlejší kolej amerického zájmu a přenechána „Evropě“, což nic dobrého nevěstí.

Američané se nechali nesmyslně zatáhnout do blízkovýchodního konfliktu a zatím se nezdá, že by věděli, jak z toho ven. Íránská „hormuzská past“ funguje a svět čelí ohromné ropné krizi, která skrze zdrcující hospodářské důsledky bude mít nepochybně i vážné důsledky společensko-politické. V USA, v Evropě a vlastně v celém světě.

Americká zahraniční politika sice vždy sledovala především americký zájem, ale svůj

současný cynický postoj „dnes jednáme, zítra už bombardujeme“ přece jen historicky neprováděla. Nakolik tato taktika poškodila americkou politickou důvěryhodnost v očích světové diplomacie, budoucnost ukáže. Možná už brzy. Američané snad prý už s Íránci přes prostředníky začínají vyjed-

návat. V jejich čele mají být (kdo jiný) Kushner a Witkoff. Proč zrovna jim by měli Íránci na základě nedávných zkušeností věřit?

Proto dnes může být se svou strategií „teď, nebo nikdy“ spokojen jen jediný účastník války s Íránem, a vlastně její architekt – izraelský premiér Netanjahu, tváří se, že roz-

bití Blízkého východu a světový chaos nejsou žádné vážné problémy, které by měly Izrael nějak vzrušovat.

A právě proto se musíme ptát, co bude dál, i když se to Izraelcům a Američanům vůbec nemusí líbit.

24. 3. 2026

Na parlamentáře se nestřílí

Ladislav Jaki
člen správní rady IVK

Američané a Izraelci zasáhli v Íránu už několik tisíc cílů. Vojenských, hospodářských i civilních. Můžeme doufat, že útočící strana se snaží minimalizovat kolaterální ztráty mezi obyvatelstvem, ačkoli i při velké snaze takovým ztrátám při masovém nasazení zbraní úplně zabránit nelze.

Íránský systém je hluboce zakořeněn v perské společnosti.

Podle Američanů bylo původním cílem útoku zbavit svět hrozby íránského jaderného zbrojního programu. Snad o něm dostaneme přesvědčivější důkazy než o údajných zbraních hromadného ničení v Iráku. Po prvních hodinách útoku to ale vypadalo, že cílem je svrhnout íránský šíitský režim. Proto byli pozabíjeni i nejvyšší státní představitelé, aspoň tak nám to bylo v tu chvíli deklarováno. To ale nikdo se zdravým rozumem nemohl myslet vážně. Devadesátimilionový poměrně bohatý a vyspělý stát není žádnou banánovou republikou, kde lze za odpoledne zvenčit vyměnit vládnoucí kliku s představou, že všichni obyvatelé hned nadšeně začnou pít kolu, jíst hamburgery a chodit ke svobodným volbám. Íránský systém je hluboce zakořeněn v perské společnosti. Nikdo si nemůže myslet, že zabitím desítek politických představitelů třeba Itálie, Francie, Německa, Británie nebo Španělska by dosáhl zhroucení celého společenského a politického systému. Ten má své zakořenění a ohromnou setrvačnost.

Někdo namítne, že ve Venezuele to přece šlo hezky. Jenže tam šlo o domácí státní převrat, kdy jedna konkurenční spoluvládnoucí síla svrhávala tu druhou, Američané v tom poskytli jen jistou technickou asistenci. Ostatně, tamní režim se zas tak úplně nezměnil, spíše tam došlo k rošádě mezi nedávnými spojenci a kolegy u moci.

Po několika dnech bombardování bylo jasné, že Írán si uchoval nejen možnost efektivně zasahovat americké operní body na Arabském poloostrově, ale i kontinuitu mocenských politických struktur.

V tu chvíli jsme od izraelských a amerických představitelů slyšeli, že žádný jasný plán na svržení íránského režimu nikdy neexistoval a cílem útoku byla „jen“ eliminace schopnosti Íránu ohrožovat své oko-

Devadesátimilionový poměrně bohatý a vyspělý stát není žádnou banánovou republikou.

lí. A nejnověji od amerického prezidenta a izraelského premiéra zase slyšíme, že cílem jejich útoku je zabití těch, kteří tyranizují vlastní národ. Idea, že ty hodné státy mohou, ba dokonce mají vojensky zasahovat proti všem světovým diktaturám, je typicky neokonská, a vůči neokonomům se Donald Trump zásadně vymezoval po většinu svého života. Ale třeba za pár dnů uslyšíme, že záměrem války vůči Íránu bylo od počátku něco jiného.

Absence jasně formulovaného cíle je možná projevem absolutně nezodpovědné improvizace.

Absence jasně formulovaného cíle je možná projevem absolutně nezodpovědné improvizace, kdy se nejdřív zmáčkne červené tlačítko, a pak se teprve začne přemýšlet o tom, co bude krokem B. Ale možná to je i alibistická forma zadních vrátek, díky kterým lze dobrodružství ukončit vlastně kdykoli s tím, že cíle bylo právě dosaženo. A za ten cíl se prohlásí cokoli.

A ono to ukončení bude dříve nebo později nutné. Je jasné, že Američané mají ohromnou převahu. Nejen nad Íránem,

ale vlastně asi nad kýmkoli na světě (i když o Číně to asi brzy platit přestane). To ale neznamená, že v konfliktu nekrvácejí. Vedení tohoto typu války je strašlivě drahé. V jednotkách miliard dolarů denně. Na sestřelení šáhidu, který stojí jako levné auto, potřebujete raketu za miliony, možná desítky milionů dolarů. Vleklá válka tohoto typu by byla pro Američany neúnosná a totální bezpodmínečná kapitulace Íránu je jaksi nereálná.

Takže stejně na nějaké jednání dojde. Skrytě, nebo veřejně, takticky, nebo tupě, ale dojde. Ostatně, Írán už se se svými podmínkami vytasil. Američané zaplatí reparace, vyklidí základny v oblasti a nebudou mařit jaderný program Íránu. No, aspoň je z čeho ustupovat. Jednat se tedy bude, protože musí.

Vždy existovaly komunikační linky. I s těmi největšími nepřáteli. A tyto linky se chránily.

Ale s kým chtějí Američané jednat, když hned v prvních hodinách útoku pozabíjeli většinu perského politického vedení? Jaké mohou dát záruky parlamentářům, když dosud dávali najevo, že zabijí kohokoli, koho se jim zachce?

V minulosti tu byly režimy všelijaké. A konflikty a nepřátelství totální a zavilé. Ale vždy existovaly komunikační linky. I s těmi největšími nepřáteli. A tyto linky se chránily. No, výchozí situace nemůže být horší. Asi by bylo dobré přestat se plácet po stehnech, jak ti šílení ajatolláhové dostávají za uši, a začít si tak trochu dělat starosti.

16. 3. 2026

Předplatné IVK na rok 2026

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.

Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz

Útok na neziskovky je bezvadný. Nad Havlem jsme vyhráli, pak jsme ale ustoupili z pozic

Václav Klaus

Pane prezidente, podívejme se nejprve na Spojené státy ve vztahu k postoji evropských národních konzervativců, kteří jsou při všech příležitostech bombardováni svými názorovými oponenty otázkami typu „kde dnes máte ty své trumpovské kšiltovky?“. Jak jste psal pro MF Dnes v pátek, s Trumpem byly spojovány velké naděje, že odstaví od moci americký Deep State. Jste po americko-izraelském útoku na Írán přesvědčen, že se to nestane a ta „druhá strana“ v USA vyhrála?

Mám sklon vám odpovědět, že ano, že druhá strana vyhrála. Špatně se to měří a vypočítává, ale pro mě je určitě zásadní věcí vymizení J. D. Vance z titulních stránek a ovládnutí všeho Rubiem. To je pro mě symbolem všeho. Víím, že se na jednom jménu nemá stavět nějaká velká teorie, ale Rubia jsem zažil na nějaké konferenci před 10–12 lety kdesi v Georgii a už tehdy jsem věděl, že je to někdo jiný. Má kubánskou emigrantskou mentalitu a tyto lidi známe u nás doma, kde stále ještě bojují se Sovětským svazem a Leonidem Brežněvem.

Stejným způsobem Marco Rubio bojuje s minulostí svou a své rodiny na Kubě, čímž mu to trochu zatemňuje mozek. Vyšel jsem se, když začal hrát větší roli ve vyjednáváních kolem Ukrajiny, ale teď se to projevuje v řadě dalších oblastí. Není důvod házet ručník do ringu, to ne, ale dnes je americká administrativa evidentně jinde a tamní Deep State znovu projevil svou sílu.

Můžete jen spekulovat, ale nemůže současná absence viceprezidenta Vance ve veřejném prostoru být zapříčiněna tím, že se záměrně odtáhl, aby nebyl svými příznivci a táborem MAGA spojován s de facto porušováním slibů, že USA nebudou pod Trumpem války začínat, ale končit? Přece jen se od počátku spekuluje, že by mohl mít ambici Trumpa nahradit.

To nemohu vyloučit a má to svou logiku, ale na druhé straně si myslím, že jde o druhořadou věc. Je to vnitroamerické uvažování, které já nepotřebuji dělat. Nebyl jsem ten, který nosil trumpovskou kšiltovku, nicméně je naprosto evidentní, že jsem nad jeho volbou jásal. Najednou se ukazuje, že realita vládnutí je jiná a víc se projevují vnitroamerické tlaky a tlaky. Republikánská

strana pořád ještě bojuje proti Trumpovi, protože ho jako celek za svého představitele nepřijala. Nešlo o autentický pocit uvnitř republikánské strany.

Nastane podle vás v Evropě procitnutí, po kterém se ptáte v článku Jak rozumět izraelsko-americkému útoku na Írán a vůbec krizi na Blízkém východě? z konce minulého týdne? Máte za to, že útok na Írán, jehož důsledky v podobě skokového růstu cen pohonných hmot pocítuje každý z nás, povede v Evropské unii k vystřízlivění?

Neočekávám to. Tím, že tato situace donutí lidi sáhnout hlouběji do peněženek, bude hrát svou roli, protože cla se neprojevují tak silně, aby měl někdo pocit, že se ho to okamžitě dotýká. Na vystřízlivění moc nevěřím. Evropská unie není ani zdaleka jednotná. Byl jsem nedávno na konferenci v Norsku, kterou pořádala bezvadná skupina norských klimarealistů. To je ale relativně malá entita v relativně malé zemi a spíše promlouvá do vědecké debaty o globálním oteplování, příčinách klimatických změn a rezolutně odmítá, že je to způsobeno CO₂.

Mám strach, že v EU zvítězí antitrumpisté, kteří říkají: Měli jsme vždycky pravdu a říkali vám, že je Trump šílený, tak co od nás teď chcete? To nebude vystřízlivění. Různí Macronové, Merzové a Starmerové budou říkat, že jsme měli poslouchat je. Optimistou ohledně vystřízlivění v Evropě opravdu nejsem a musel jsem to v Norsku opakovaně vysvětlovat, protože tam mezi lidmi tohoto typu existuje představa, že se ledy hnuly. Ano, hnuly se, ale velmi málo.

Do jisté míry se přece ledy hnuly. Donald Trump po svém nástupu změnil řadu věcí včetně návratu do normálu v otázkách pohlaví, odmítnutí genderismu, konec financování neziskovek, odstoupení od Pařížské klimatické dohody apod. Tím dal naději dalším, že tyto věci změnit a zrušit jdou, protože doteď jsme hlavně v EU slýchali, že to zkrátka nejde. Není to tak, že už tímhle Trump udělal hodně?

Tohle je určitě pravda, a kdybych psal článek, přesně tímhle začnu a budu ho od toho odvíjet. Zmínil jste útok na neziskovky nejrůznějšího typu včetně zelených. Myslím, že to byl úžasný krok a částečně jistě inspiroval i naši dnešní vládu. Je fascinující, jak dostává obrovský prostor bývalá Fialova vláda a exministr zahraničí Lipavský, který říká, že vůbec nechápe, co bylo na těch neziskovkách špatného. To je téměř fascinující. Ti lidé se neprobudili a mají pořád ještě obrovskou moc, u nás zejména mediální.

Lidé tohoto typu se nejenže neprobudili, ale naopak vedou téměř až jakýsi džihád proti snaze vládní koalice jednak přestat financovat politické neziskovky a jednak zprůhlednit systém jejich zahraničního financování a vazeb.

Útok na neziskovky je bezvadný a začal to Macinka, což udělal strašně dobře. I když na spoustu jeho dalších kroků se mračím, tak tu s námi léta neseděl zbytečně. Vítám to a považuji to za naprosto zásadní. Nejde ale o izolované jedince typu Lipavského, který je pirát, nepiráť, ODS nebo cokoli. Nejde o jedince, ale o myšlenková schémata. Pořád spousta lidí sdílí věc, kterou nám sem nejvíc ze všech přinesl Václav Havel. Zkratkovitě řečeno, že politické strany jsou zlo a neziskové organizace jsou dobro. Někteří možná řeknou, že takto naformulovaný slogan přímo u Havla nenajdeme, ale zaprvé, kdyby hledali, tak by ho našli, a zadruhé, jeho celkový přístup byl jednoznačně v tomto směru. Jestli se s tím podaří trochu zatřást, byla by to velká věc. Myšlení lidí a většinové společnosti to ale pořád nebude proměňovat tak, jak by bylo třeba. Spoustě lidí se stále zdá, že zeleným jde jenom o broučky a čistotu našich lesů a vod. To si myslí drtivá většina lidí a indoktrinace ve školách jim dává za pravdu.

Neviděl bych to tak černě. Bavím se s docela dost lidmi nejen v Praze, ale i daleko mimo ni a výrazná část lidí nemá o těch různých zelených žádné iluze a spojují s nimi velmi negativně Green Deal a daleko horší věci. Možná to ve svém tažení přehnali takovým způsobem, že výsledek je opačný.

Jak u koho. To jste optimista. Jak se v němčině říká, *optimismus ist pflicht*, optimismus je povinností, ale nejsem si tím v tomto případě jist. Děti jsou od malička dneska zblbávány, a to nejen ve školách, ale už od předškolní výchovy. Ani za komunismu to snad nebylo takhle děsivé, protože pořád ještě žily generace, které znaly něco úplně jiného.

Učím na vysoké škole a pořád dělám takovou chybu, když studentům řeknu: To vy nemůžete pamatovat, to tak vaši rodiče. A pak se zarazím a řeknu: vaši prarodiče. Narodili se v tomto tisíciletí a jejich rodičům zpravidla v roce 1989 bylo 15 let a možná ani to ne. Nemohou si tedy pamatovat věci, které my považujeme za samozřejmé. Můžeme jim za to úplně nadávat, nebo ne? Někdy se můžu zbláznit při zjištění, že studenti nevědí tohleto a tohleto. Na straně druhé připouštím, že se to stalo například před 50 či více lety, a uvažuji, že když jsem se já narodil v roce 1941 a v tom

roce „před padesáti lety“ bylo v roce 1891, také si musím přiznat, že neznám všechno, co se v té době dělo. Hovořil jsem někde třeba o tom, že by bylo dobré si letos připomenout 70. výročí maďarského povstání z roku 1956. Mluvím s generacemi nikoli teenagerů, ale dnešních čtyřicátníků a oni se ptají, co bylo v roce 1956 v Maďarsku. Říkám to z jednoho důvodu. Děším se pošlapávání, zapomenutí a nevyučování historie.

Vrátím se ještě k Havlovi. Ten totiž alespoň na rovinu říkal, že systém politických stran mu nevoní a raději by viděl něco jiného. Zatímco dnešní podporovatelé a protagonisté systému politického neziskovkářství svou politickou agendu prosazují často skrytě. Má-li vláda, jak se zatím zdá, odvahu ten systém zastavit a změnit, dějí se hrozné věci a kampaně,

že jde o autoritářství po ruském vzoru. Co si z toho celého vezít?

Nechci pořád mluvit o Václavu Havlovi. Moje rodina mi říká, že to vypadá, že s ním vedu zásadní boj i po jeho smrti, ale on to sem opravdu vnesl. Devadesátá léta byla soubojem o jeho dědictví a my jsme to v devadesátých letech vyhráli. Havel začal vyhrávat v momentě, kdy jsme my naopak z hlavních pozic ustoupili, a považují to za naprosto zásadní. Ať mi nikdo neříká, že se nemám pořád vztahovat k Havlovi. Kdekdo se přece vztahuje k Brežněvovi a Husákov, a to je o desítky let předtím. Proč bychom se my nemohli vztahovat k Havlovi a tomu, co určovalo naši současnost?

Souhlasím ale s tím, že nové generace si tento systém s Havlem už nespojují a pouze pro nás je to tvrdá vzpomínka. Ano,

přijalo se navýsost havlovské, že politické strany jsou špatné, že společenské dělení na pravici a levici je nesmysl atd. Produkt toho dneska sklízíme. Trošku jsme propásli evropská i americká 60., 70. a 80. léta a při vstupu do svobodného světa v listopadu 1989 jsme mysleli, že západní kapitalismus je pořád tím normálním kapitalismem a že politický pluralismus je tím standardním politickým pluralismem parlamentního typu založeným na dobře definovaných politických stranách. Při nakukování přes železnou oponu jsme trošku podcenili, že se západní svět proměnil, a po roce 1989 jsme spadli do světa jiného, než jaký jsme si představovali.

*Radim Panenka,
rozhovor Václava Klause
pro Parlamentní listy, 23. 3. 2026*

Hrobař Německa Friedrich Merz

Ladislav Henek
Institut Václava Klause

Nedávno prohlásila sama Ursula von der Leyen, předsedkyně Evropské komise: „Snížení role jaderné energie v Evropě bylo strategickou chybou.“ A přidal se k ní skoro jako ozvěna i Friedrich Merz, německý kancléř: „Odstavení německých jaderných elektráren byla vážná strategická chyba.“ Mohlo by se zdát, že v Německu (podle krajních optimistů v celé Evropské unii) dochází k jakémusi procitání ze zelené slepoty. Jenže to by byl hrubý omyl. Svědčí o něm slova německého kancléře, když tento svůj zdánlivě nadějný výrok doplnil jasným vyjádřením, že konec jaderné energetiky v Německu je nezvratný. Pradávná moudrost praví, že v rozhodování lidském a zejména politickém nesmí hrát roli tři handicap: hloupost, emoce a radikální ideologie. Friedricha Merze sužují bohužel všechny tři.

Obrat o 180 stupňů

Útlum a rušení jaderných elektráren patří k rostoucí řadě důkazů, jak destruktivně působí jakákoliv fanaticky pojatá ideologie. Jaderná energie přitom byla po desetiletí jedním z pilířů evropské energetiky. Poskytovala stabilní výrobu elektřiny, nezávislou na počasí. Za pozornost přetrvávajících ideologů by mohl stát také fakt, že zároveň produkovala minimum emisí skleníkových plynů – o nichž mluví s podobnou hrůzou v očích, s jakou ve středověku o „Satanově pařátu“. Přes všechny nesporné výhody elektřiny z jádra se v posledních dvaceti třiceti letech v několika evropských zemích prosadila pod silným tlakem „zele-

ných“ radikálů politika jejího postupného opouštění.

„Zelení“ aktivisté používali kombinaci slibů o „čistém zeleném ráji“ a vyvolávání strachu, zejména po haváriích v Černobylu a Fukušimě. Němečtí (stejně jako bruselští) politici přímo podporovali růst vlivu „ekologů“ do té míry, až jejich vliv zachvátil Evropu jako rakovina. Nejkriklavějším příkladem je Německo, které po havárii ve Fukušimě v roce 2011 rozhodlo o úplném odstavení všech jaderných elektráren. Rozhodnutí s tragickými následky mělo pozoruhodný průběh:

Vláda kancléřky Merkelové 6. září 2010 prodloužila životnost německých jaderných elektráren.

Jen pár měsíců poté, 11. března 2011, zasáhlo pobřeží Japonska zemětřesení, následované silnou tsunami. K samotné fukušimské havárii pak došlo 12.–15. března.

Za pouhé dva a půl měsíce poté, 30. května 2011, německá vláda oficiálně rozhodla o úplném odchodu od jaderné energetiky, jenž byl velkou většinou hlasů v Bundestagu přesně za měsíc schválen. A to není všechno.

„Zelení“ aktivisté používali kombinaci slibů o „čistém zeleném ráji“ a vyvolávání strachu.

Pouhý týden po schválení útoku od jádra, 6. června 2011, německá vláda odhlasovala balík zákonů projektu Energiewende, tedy plán na obrovskou transformaci energetiky – nejen odchod od jádra, ale i masivní rozvoj takzvaných obnovitelných zdrojů.

Člověk nemusí být bůhvíjakým myslitelem, aby ho napadla celá série otázek, mezi nimi jedna ústřední: Na základě jakých odborných podkladů, zasvěcených analýz rizik

a zvážení všech argumentů dospěl německý kabinet na konci května 2011 k zásadnímu obratu od politiky, schválené jen tři čtvrtě roku předtím v září 2010? Zcela jistě to nebyly odborné závěry z havárie ve Fukušimě, protože první, částečnou analýzu neštěstí zveřejnilo Japonsko až 7. června 2011, tedy týden po zásadní otočce kabinetu Angely Merkelové. A mnohem důkladnější nezávislá parlamentní vyšetřovací zpráva japonské komise (NAIIC) spatřila světlo světa až 5. července 2012, tedy více než rok po destruktivním rozhodnutí Berlína.

Rozhodnutí berlínského kabinetu bylo až nepochopitelně unáhlené, hloupé.

Energetická politika každé země na světě patří k těm vůbec nejdůležitějším pro hospodářství, bezpečnost a vůbec životy všech občanů. Je tak zřejmé, že rozhodnutí berlínského kabinetu bylo až nepochopitelně unáhlené, hloupé a vedené zejména emocemi a pofiderní vypjatou ideologií. Prohloubilo a urychlilo chátrání našeho největšího souseda, což ovšem už v té době mohl tušit každý jen trochu znalý laik.

Německý experiment

Projekt energetické transformace známý jako Energiewende měl být – jak tvrdila propaganda – ukázkou přechodu k čisté energetice založené především na obnovitelných zdrojích, jakýsi dar lidem na zlepšení jejich životů. V praxi se nicméně ukázal spíše jako trest, což je u výsledků propagandy ale normální. Alespoň Angela Merkelová, vyrůstající v socialistické NDR, to měla vědět.

Zatímco jaderné elektrárny byly postupně odstavovány, Německo muselo stále více spoléhat na fosilní zdroje energie (také likvidované krok za krokem), dovoz elek-

třiny ze zahraničí a plyn, v nadpolovičním množství z Ruska. Kombinace unáhleného odchodu od jádra a rostoucí závislosti na plynu vytvořila energetickou zranitelnost, která se plně projevila během ukrajinské krize po roce 2022.

Angela Merkelová, vyrůstající v socialistické NDR, to měla vědět.

Je neuvěřitelné, že vrcholoví němečtí politici netušili (nebo nechtěli tušit) tak zřejmé věci, jako například, že energetická bezpečnost je stěžejní prioritou pro každou zemi, že je to kruciólní otázka geopolitické stability a národní bezpečnosti. Připomeňme si tedy alespoň stručně základní rizika odchodu od jaderné energetiky, jak se projevila v Německu. Rizika, která by měl znát z paměti každý začínající politik, nejen ten na vrcholu, rozhodující o osudech desítek milionů lidí:

1. Ztráta energetické stability. Jaderné elektrárny patří mezi vysoce stabilní zdroje elektřiny. Na rozdíl od větru či slunce vyrábějí energii nepřetržitě bez ohledu na počasí. Jejich uzavření znamená, že elektrická soustava musí hledat náhradu. Pokud není dostatečná kapacita jiných stabilních zdrojů, vzniká riziko výpadků, blackoutů, havárií celých průmyslových odvětví, velké potíže domácností. Nebo je země nucena k drahému dovozu elektřiny.

Jaderné elektrárny patří mezi vysoce stabilní zdroje elektřiny.

2. Z toho vyplývá růst závislosti na dovozu energie. Státy, které uzavírají jaderné elektrárny, často nahrazují výrobu elektřiny dovozem elektřiny ze zahraničí, spalováním plynu, nebo rovnou návratem k uhlí. Německo je toho ukázkovým příkladem, což zvyšuje geopolitickou závislost a činí energetiku zranitelnější vůči krizím.

3. Růst cen elektřiny. Jaderné elektrárny mají sice vysoké investiční náklady, ale nízké náklady na výrobu elektřiny během provozu. Proto jejich uzavření vede k růstu cen elektřiny na trhu, zvyšování závislosti na volatilitních cenách plynu, domácnosti i průmysl čelí vyšším výdajům, energeticky náročná odvětví pak ztrácejí konkurenceschopnost.

4. Hořký doušek pro klimastrašidla: Jak bylo řečeno, jaderná energetika patří mezi nízkoemisní zdroje. Pokud je nahrazena fosilními palivy, dochází ke zvýšení emisí CO₂. Analýzy ukazují, že uzavření jaderných elektráren v Evropě bylo v minulosti většinou kompenzováno právě spalováním plynu nebo uhlí. Možná se však dočkáme nějaké „vědecké“ analýzy, vysvětlující, že to nedokážeme chápat pokrokově, neboť nerozlišujeme „zlé“ emise CO₂ (proti kterým ideologové bojují) a „hodné“ emise CO₂ (jež podporují propagandu ideologů).

5. Ztráta technologického know-how. Jaderný průmysl vytváří celé technologické systémy: výzkum, vysoce kvalifikovaná pracovní místa, průmyslové dodavatelské řetězce. Jestliže stát tuto oblast opustí, může už během jedné generace ztratit technologické know-how, které je velmi obtížné znovu vybudovat.

6. Zranitelnost energetiky v krizích. Energetické krize – ať už geopolitické, ekonomické, nebo přírodní – ukazují, že diverzifikace zdrojů je klíčová. Jaderná energetika poskytuje dlouhodobě stabilní výrobu elektřiny nezávislou nejen na počasí, ale také na dovozu paliv ve velkém objemu a krátkodobých výkyvech trhu. Bez ní je energetický systém výrazně zranitelnější.

Jaderný průmysl vytváří celé technologické systémy.

7. Celkové strategické oslabení země. Zatímco Německo a některé evropské státy jadernou energetiku omezují, jiné světové mocnosti ji naopak rozvíjejí. Například Čína staví desítky nových reaktorů. Rusko exportuje jaderné technologie do mnoha zemí...

Merz z Marsu

Všechna tato rizika byla německá vláda povinna znát a důkladně zvážit před jakýmkoli tak zásadním rozhodnutím. Měla vědět, že odchod od jaderné energetiky není pouze technickou záležitostí změny zdrojů elektřiny. Jde o strategické rozhodnutí s hlubokými ekonomickými, bezpečnostními, geopolitickými, sociálními a následně i politickými dopady. V posledních letech se ukazuje, že rychlé uzavírání jaderných elektráren všechna tato rizika znásobila.

Odchod od jaderné energetiky není pouze technickou záležitostí změny zdrojů elektřiny.

Proto jako z Marsu znějí slova kancléře Merze, na jedné straně připouštějícího, že odchod od jádra byl strategickou chybou, ale na straně druhé tvrdošjně trvajícího na tom, že návrat k jaderné energetice v Německu není možný. Merz se tak dopouští po Merkelové další hrubé chyby v této oblasti. Jaké může mít důvody pro svůj destruktivní postoj?

a) Politické rozhodnutí už padlo a Německo zákonem ukončilo jadernou energetiku. Jenže před parlamentními volbami v roce 2025 CDU opakovaně propagovala plány na znovuzprovoznění některých vyřazených jaderných elektráren. Také kvůli tomu ji nemálo lidí volilo.

b) Elektrárny se již demontují, takže jejich opětovné spuštění by bylo technicky i finančně náročné. Ovšem poslední reaktory byly odstaveny v roce 2023. A odborníci – kteří se v problematice na rozdíl od Merze

orientují – upozorňují: „Některé jaderné elektrárny by bylo možné opravit a znovu zprovoznit. Náklady by nemusely být astronomické. V zahraničí existuje několik příkladů. Znovuzprovoznění zachová cenné odborné znalosti a posílí německý průmysl. Je navíc většinou levnější a rychlejší než nová výstavba, protože budova a části zařízení již existují.“ Navíc, i kdyby byly náklady hodně vysoké, ba i kdyby Německo začalo stavět nové jaderné elektrárny, stále by to ve střednědobém a dlouhodobém horizontu vyšlo levněji než ideologické experimenty.

Nejde mu o lidi, ale o extrémní ideologii.

c) Platný atomový zákon v Německu provoz jaderných elektráren zakazuje a změna by vyžadovala novou politickou většinu. Ano, ale každý zákon lze změnit. Jistě, takovou změnu by musela odsouhlasit většina Bundestagu. Je zřejmé, že s SPD, zatvrzele setrvávající na krajně levicové pozici, to nepůjde. A jen pro připomenutí: z celkových 630 poslanců má CDU/CSU 208 poslanců a AfD 152. Společně by tedy měli bohatou většinu 360 poslanců.

Odejděte co nejdříve

Souhrnně se dá říci, že do současného prohlubujícího se energetického průšvihů dostala Německo Angela Merkelová čistě z důvodů vypjaté emočního přijetí radikální ideologie a ze své politické hlouposti. Friedrich Merz v tomto průšvihů pokračuje a zvětšuje ho opět kvůli lpění na radikální ideologii a kvůli své politické hlouposti. Je tedy dalším hrobařem Německa. Nejde mu o lidi, ale o extrémní ideologii. Protože pokud mu tak vadí AfD, nemusel by se s ní spojovat. Ono by stačilo ze strany CDU/CSU vyvolat hlasování o změně katastrofální energetické politiky a AfD by se přidala.

Politici, kteří způsobili stále tragičtější hospodářské zaostávání a pozvolnou likvidaci svobody, nejsou již vůbec důvěryhodní.

Nebylo by to v Evropě poprvé, kdy zásadní kroky v nějakém parlamentu podpořily strany, do té doby ověšené hanlivými nálepkami „populistické“ nebo „krajně pravice“. Například ve Švédsku byla v řadě případů rozhodující podpora Švédských demokratů pro hlasování o zpřísnění migrační politiky po roce 2015. Stejně tak v Dánsku byla médií dehonestovaná Dánská lidová strana nezbytná opět pro přijetí zákonů o přísnější migrační politice, ale také pro schválení státního rozpočtu a některých sociálních reforem. Obě tyto strany (ve Švédsku i v Dánsku) byly přitom ověšeny ze strany levicových a ultralevicových politiků a médií nespočtem hanlivých nálepek, počínaje „krajní pravici“ přes „xeno-

foby a rasisty“ až po „fašisty“. Je to tedy jen záležitost priorit, zda politik upřednostní zájmy lidí, nebo své ideologické fantazie. Co je prioritou Friedricha Merze, je zřejmé – o lidi mu rozhodně nejde. Ani o průmysl a německou životní úroveň.

Hlavní problém Německa (a stejně tak i Bruselu) je v tom, že politici, kteří způso-

bili stále tragičtější hospodářské zaostávání a pozvolnou likvidaci svobody, nejsou již vůbec důvěryhodní. Respektive jsou důvěryhodní zhruba stejně jako komunističtí papaláši, když zjistili, že loď socialismu se potápí a jim samotným začíná téct do bot. Ti také honem vymýšleli nějaké reformy. Přitom to byli stále ti stejní hloupi nemy-

slitelé, kteří havárii lodi způsobili. Proto je nutné odpovědět zdánlivě procitnutvším německým (a evropským) politikům stejně jako komunistům: Zkazili jste všechno důležité, na co jste sáhli. Proboha táhněte už pryč. Jediné, co můžete pro lidi ještě udělat, je odejít, a to co nejrychleji.

15. 3. 2026

Demonstrace pro demonstraci

Jan Fiala
student

Ačkoliv od předchozí hromadné demonstrace, svolané na podporu údajně ohroženého Petra Pavla, neuplynuly ani dva měsíce, dočkala se Praha o víkendu další, ještě větší a hlasitější manifestace.

V sobotu odpoledne se na Letné shromáždil dav čítající podle pořadatelů asi 250 tisíc lidí. Akce organizovaná spolkem Milion chviliek vyvolala ve společnosti řadu rozporuplných reakcí. Někteří ji označují za svátek demokracie či projev síly občanské společnosti, druzí za důkaz snadné masové manipulace, mluví o pokrytectví a zpochybňují důvody, jimiž pořadatelé demonstraci obhajují.

Co dělali „chvilkaři“, když na povrch vyplouvaly kauzy a skandály minulé vlády?

Sama periodicita těchto protestů, na kterou si nejspíš budeme muset zvyknout, je přinejmenším podnětem k zamyšlení. Proč se sdružení, které se s oblibou zaštiťuje bojem za ochranu demokracie, znovu aktivizovalo právě po čtyřech letech útlumu, tedy až po skončení mandátu předchozí vlády? Znamená to snad, že během vlády Petra Fialy byla situace v zemi bezproblémová, že nebylo za co demonstrovat?

Sama periodicita těchto protestů, na kterou si nejspíš budeme muset zvyknout, je přinejmenším podnětem k zamyšlení.

Co dělali „chvilkaři“, když na povrch vyplouvaly kauzy a skandály minulé vlády? Kolik srovnatelných akcí tehdy uspořádali? Proč jsme o tomto spolku prakticky neslyšeli, zatímco dnes jeho jméno znovu rezonuje médií? Odpověď si zřejmě každý domyslí sám.

Nepochybně existují důvody, proč lze současnou vládu kritizovat. Je proto legitimní vyjádřit svůj nesouhlas veřejně. Otázka však vyvolává autenticita takového počínu

i způsob jeho provedení, zvláště je-li organizátorem spolek, který působí zjevně tendenčně.

Už samotné zdůvodnění nutnosti demonstrace působí více než nejasně. Nejprve se tvrdilo, že se uskuteční teprve tehdy, až online petice na podporu prezidenta Pavla nasbírá milion podpisů. To se dosud nestalo. Poté měla být poslední kapkou skutečnost, že Poslanecká sněmovna nevydala Tomia Okamuru a Andreje Babiše k trestnímu stíhání. Nakonec se jako bezprostřední impulz zmiňovalo „vyhození“ moderátora Václava Moravce z České televize a avizované změny jejího financování. Nabízí se ale i další možnosti: zákon o transparentním financování neziskových organizací, působení Jana Gregora jako poradce ministra práce a sociálních věcí. Anebo bylo onou rozbuškou něco jiného? Těžko se v tom vyznat. Skoro se zdá, že konkrétní věcný důvod vlastně ani neexistuje; jak uvedla hlavní tvář spolku Mikuláš Minář, postačil pocit. Byla to taková demonstrace pro demonstraci.

Na shromáždění zazněla řada silných slov.

Na shromáždění zazněla řada silných slov, zjednodušujících floskulí a hanlivých nálepek. Snadno se prohlásí či naznačí, že se začíná budovat nová totalita, že nás vláda žene na Východ, poškozují pověst České republiky v zahraničí a zahrává si s národní bezpečností. Zkrátka, že nám „ukradne budoucnost“, jak zněl hlavní slogan celé události. Lze však taková prohlášení brát vážně?

Andrej Babiš už jednou premiérem byl, a víme tedy, jaký styl vládnutí od něj lze očekávat. Pochopitelně se nemusí všem zamlouvat. Je možné mít výhrady k jeho ryze pragmatickému, situačnímu a ideově neukotvenému přístupu – který leckdy působí chaoticky. Jeho kabinet lze kritizovat za rozpočtovou nezodpovědnost, přílišné zabývání se jednotlivostmi a absenci hlubší koncepce, nekonzistentnost či liknavost při zaujímání jasného stanoviska v některých palčivých otázkách. Obviňovat jej však z podvracení demokracie je přehnané a nepřesvědčivé.

Výroky řečníků na těchto akcích sice snadno a efektivně vyvolávají nadšené reakce

publika, ale při bližším zamyšlení obstojí jen stěží. Chce snad někdo skutečně tvrdit, že vzniká institucionální rámec pro obnovu Státní bezpečnosti či Varšavské smlouvy, zavedení cenzury nebo domovních prohlídek? Pak by takové tvrzení měl vyslovit explicitně a důsledně je doložit. A nikoliv svá slova schovávat pod roušku emotivního patosu a manipulativní vágnosti.

Lze však taková prohlášení brát vážně?

Za připomenutí stojí i Babišův odchod z úřadu, který proběhl v souladu s demokratickými principy a neprovázela jej – na rozdíl od jiných politických odchodů – ukřivděná žlučovitost a trpkost.

Na demonstracích Milionu chviliek je možná nejvíce zarážející míra profesionality, s níž jsou tyto protesty pořádány. Skutečnost, že si někteří spoluobčané z demonstrování udělali plnohodnotnou živnost, je poněkud teskným obrazem moderní doby. Ačkoliv se tito aktivisté rádi odkazují na disidenty a listopadový étos, podmínky, v nichž dnes žijí a působí, jsou nesrovnatelně odlišné.

Zatímco tehdy byla protivládní činnost záležitostí undergroundu a projevem osobní odvahy, dnešní „Havlové“ na Letné se těší masivnímu mediálnímu pokrytí i štědrému sponzorskému zázemí. Samo o sobě je dosti odvážné – či cynické – vypjatě řečnit o nástupu totality na demonstraci, které se dostává takové podpory, zejména od vlivných zájmových skupin, jimž nová vláda nevyhovuje.

Byla kolektivní terapií těch, kteří ve volbách nedokázali zvítězit.

Demonstrace na Letné, jíž se zúčastnila necelá tři procenta oprávněných voličů, byla přehlídkou pokrytectví a zbytečné afektovanosti; byla kolektivní terapií těch, kteří ve volbách nedokázali zvítězit. Především se však obdobné akce stávají symbolem vyprázdněnosti a bezradnosti parlamentních stran stojících mimo vládu, protože jim ve svém důsledku nejspíš uzmou i roli opozice.

23. 3. 2026